

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «ВИШНЯНСЬКИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора ВСП «ВФК ЛНУП»

Наталія ГАЛУШКА

“ 29 ” 10 2020 2024 року

ПРОГРАМА

КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІН:

**ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА, ЦИВІЛЬНЕ ТА СІМЕЙНЕ ПРАВО,
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО**

**ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ
ДЕННОЇ/ЗАОЧНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ**

СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 ПРАВО

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ПРАВО

Вишня 2024

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Заріцький М.Д. – завідувач юридичного відділення, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Заріцька О.С. – викладач юридичних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Репетило Л.Я – викладач юридичних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Розглянуто і схвалено
педагогічною радою ВСП «ВФК ЛНУП»
Протокол № 5 від 29.02.2024 р.

Розглянуто і схвалено
цикловою комісією юридичних дисциплін
Протокол № 7 від 13.02.2024 року

Програма кваліфікаційного іспиту
для здобувачів фахової передвищої
освіти спеціальності 081 Право с. Вишня:
© ВСП «ВФК ЛНУП», 2024. 21 с.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ПРАВО СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 ПРАВО ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 08 ПРАВО	6
2. ФОРМА, МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ ПРОГРАМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ	8
3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ	28
4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ	29
5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	31
6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ РОБОТИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ	33
7. ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ (АПЕЛЯЦІЯ) КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ	34
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ЗАКОНОДАВСТВО	35

Вступ

Програма кваліфікаційного іспиту (далі - Програма) розроблена відповідно до Законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Вишнянський фаховий коледж Львівського національного університету природокористування» (далі – Коледж), Положення про порядок проведення атестації здобувачів освіти у Відокремленому структурному підрозділі «Вишнянський фаховий коледж Львівського національного університету природокористування» (далі – Положення) та інших нормативно-правових документів із питань фахової передвищої освіти.

Відповідно до п.3 ч.1 ст.1 Закону «Про фахову передвищу освіту» **атестація здобувачів фахової передвищої освіти** — це процедура встановлення відповідності результатів навчання здобувачів фахової передвищої освіти вимогам освітньо-професійної програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Атестація здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 081 Право здійснюється у формі **кваліфікаційного іспиту** (ч.5 ст. 51 Закону Про фахову передвищу освіту.)

Кваліфікаційний іспит спрямований на перевірку досягнень результатів навчання, визначених цією освітньо-професійною програмою. Коледж на підставі рішення екзаменаційної комісії присуджує особі, яка продемонструвала відповідність результатів навчання вимогам ОПП Право, освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра та присвоює кваліфікацію фаховий молодший бакалавр права. Особі, яка успішно виконала ОПП Право, видають диплом фахового молодшого бакалавра. Атестація здійснюється відкрито і публічно. Здобувачі фахової освіти й інші особи, присутні на атестації, можуть вільно здійснювати аудіо-та/або відеофіксацію процесу атестації, крім випадків, визначених законодавством.

Кваліфікаційний іспит передбачає перевірку розуміння здобувачем освіти теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатності творчо використовувати набуті знання та уміння, формувати власне ставлення до певної проблеми тощо.

Перелік і кількість дисциплін, що виносяться на **кваліфікаційний іспит**, встановлюється навчальним планом підготовки здобувачів освіти за освітньо-професійною програмою Право.

Програма встановлює порядок, форму його проведення (письмова, усна, тестування тощо); перелік дисциплін та питань, що виносяться на кваліфікаційний іспит; містить вимоги щодо рівня сформованості знань, умінь та навичок відповідно до освітньо-професійної програми Право та критерії оцінювання результатів навчання; перелік засобів, які можуть використовувати студенти на іспиті; порядок оскарження результатів (апеляція) кваліфікаційного іспиту, рекомендовану літературу та законодавство.

Програма подається для затвердження директору не пізніше ніж за місяць до проведення кваліфікаційного іспиту та оприлюднюється на сайті Коледжу.

Програма кваліфікаційного іспиту містить перелік питань з дисциплін, що формують спеціальні (фахові) компетентності: «Теорія держави і права», «Цивільне та сімейне право України», «Кримінальне право України» та орієнтовні практичні завдання.

Кожен екзаменаційний білет складається з теоретичної та практичної частини.

Теоретична частина містить 40 тестових питань з дисциплін, які входять до кваліфікаційного іспиту. Практична частина містить два завдання практичного характеру, тобто вирішення задач з кримінального права і цивільного та сімейного права. Така структура екзаменаційного білету дозволяє перевірити сформованість відповідних умінь та навичок здобувачів освіти.

Атестацію здобувачів фахової передвищої освіти здійснює екзаменаційна комісія, до складу якої входять представники роботодавців та їх об'єднань, органів державної влади та

органів місцевого самоврядування, наукових установ, інших організацій відповідно до Положення про порядок проведення атестації здобувачів освіти у Відокремленому структурному підрозділі «Вишнянський фаховий коледж Львівського національного університету природокористування».

До атестації допускаються здобувачі освіти, які повністю виконали індивідуальний навчальний план з освітньо-професійної програми Право.

Результати кваліфікаційного іспиту оголошуються здобувачам освіти у день його проведення після оформлення протоколів екзаменаційної комісії. При цьому дається загальна оцінка відповідей здобувачів освіти, відзначаються найбільш яскраві з них, характеризується їх рівень фахової підготовки загалом.

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ПРАВО ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 ПРАВО ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 08 ПРАВО

Атестація здобувачів освіти є обов'язковим компонентом індивідуального навчального плану здобувача фахової передвищої освіти та включає систему загальних, спеціальних (фахових) компетенцій та програмних результатів навчання, що передбачені освітньо-професійною програмою Право.

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правничої діяльності або у процесі навчання, що вимагає застосування правових доктрин, принципів, правових інститутів і норм та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 10. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність проведення досліджень, уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій професійній дискусії.

ЗК 13. Здатність логічно та грамотно будувати свої міркування; володіти основами мовного етикету та етикету спілкування з оточуючими; цінувати та поважати різноманітність і полікультурність; формувати світоглядні знання про основні тенденції розвитку екологічних особливостей природокористування.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність застосовувати знання з основ теорії права, розуміння значення та ролі правничої професії у громадянському суспільстві.

СК 2. Знання і розуміння становлення та розвиток правових та державних інститутів на різних історичних етапах.

СК 3. Здатність застосовувати знання основних засад та інститутів національного права.

СК 5. Здатність надавати консультації з правових питань.

СК 6. Здатність самостійно складати документи правового характеру.

СК 7. Здатність аналізувати правові проблеми та приймати обґрунтовані рішення.

СК 9. Здатність критично мислити в процесі системного аналізу правових явищ і фактів.

СК 11. Здатність застосувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій.

СК 13. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

СК 14. Здатність забезпечувати захист прав та законних інтересів суб'єктів права; використовувати нормативно-правову базу з охорони праці, безпеки життєдіяльності та довкілля у професійній діяльності.

СК 15. Здатність оперувати термінологією фаху. Здатність формувати культуру професійного мовлення.

Програмні результати навчання:

РН 1. Усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 2. Демонструвати повагу до моральних, культурних, наукових цінностей і примножувати досягнення суспільства.

РН 4. Демонструвати навички письмової та усної професійної комунікації державною мовою, правильно вживати правничу термінологію.

РН 6. Використовувати знання сучасних інформаційних та комунікативних технологій для вирішення професійних задач.

РН 7. Використовувати навички пошуку, оброблення аналізу інформації у професійній діяльності.

РН 8. Мати навички здійснення професійної діяльності самостійно і в команді.

РН 9. Демонструвати знання і розуміння основ теорії права, ролі правничої професії у громадянському суспільстві.

РН 11. Практикувати знання основних засад та інститутів фундаментальних галузей права національної правової системи.

РН 12. Дотримуватися принципів та норм міжнародного права у професійній діяльності.

РН 13. Надавати консультації з правових питань заради охорони та захисту прав.

РН 14. Складати документи правового характеру.

РН 15. Аналізувати правові проблеми, приймати обґрунтовані рішення та формувати правові висновки.

РН 16. Підвищувати рівень індивідуальної професійної підготовки.

РН 18. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

4. ФОРМА, МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ ПРОГРАМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Атестація здобувачів освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 081 Право проводиться у формі **кваліфікаційного іспиту**, є узагальнюючим етапом підготовки фахових молодших бакалаврів, яка проводиться після завершення теоретичного навчання та практичної підготовки.

Мета кваліфікаційного іспиту – вимірювання та оцінювання результатів навчання на відповідність вимогам освітньо-професійної програми Право, присвоєння освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра та відповідної кваліфікації.

Завдання кваліфікаційного іспиту – встановлення фактичної відповідності рівня підготовки випускників вимогам освітньо-професійної програми підготовки здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 081 Право.

ПРОГРАМА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Розділ I. Наукознавчий та історичний аспекти теорії держави і права

Тема 1. Вступ до теорії держави і права

Сутність поняття «юриспруденція». Доктринальна, догматична та практична юриспруденція. Система сучасної юриспруденції. Об'єкт теорії держави і права. Предмет теорії держави та права і її роль в оволодінні юридичними знаннями. Функції теорії держави і права. Методологія юридичної науки. Сутність поняття «метод». Загальні, загальнонаукові, міждисциплінарні та спеціальні методи юридичної науки. Матеріалістичний та ідеалістичний передумови пізнання. Сутність юридичної компаративістики. Етапи становлення та сучасного стану розвитку компаративістики як юридичної науки. Характеристика юридичної компаративістики. Складові юридичної компаративістики. Функції та значення компаративістики.

Тема 2. Соціальні та історичні передумови буття держави і права

Сутність поняття «соціальна спільнота», «соціальний інститут», «стратифікація». Система соціальних інститутів: інститут сім'ї, економіки, освіти та науки, духовності, управління. Поняття влади як соціального інституту. Владні відносини. Складові влади. Владний суб'єкт. Підвладний суб'єкт. Об'єкт влади. Засоби впливу суб'єкта влади на підвладних індивідів. Політична та неполітична влада. Влада у первісному суспільстві. Ознаки потестарної влади. Ознаки мононом.

Походження держави. Загальне і особливе в походженні держави. Ознаки, що відрізняють державу від самоуправління в первіснообщинному суспільстві. Ознаки, що відрізняють державу від інших організацій суспільства. Теологічна теорія. Патріархальна теорія. Теорія суспільного договору. Теорія насильства. Органічна теорія. Управлінська теорія. Чинники, що сприяли виникненню держави. Сутність поняття «чифдом». Відмінні риси чифдому. Основні способи формування права. Східний шлях державотворення та його відмінні риси. Західний шлях державотворення та його відмінні риси. Підходи до історичної типології держави. Формацийний підхід. Цивілізаційний підхід. Технократичний підхід. Етапи розвитку права. Право сильного. Право влади. Право держави. Право громадянського суспільства. Стадії правового розвитку. Архаїчне право. Станове право. Розвинуте, або загальнодержавне право.

Розділ II. Теорія держави

Тема 1. Держава та її механізм

Поняття держави (у світі різних підходів щодо визначення). Основні ознаки держави. Фундаментальні елементи держави: населення (народ, нація громадяни), територія, публічна влада. Поняття типології держави. Критерії класифікації держав. Фактори, котрі визначають тип держави: економічні, класові, національні, політичні, релігійні, регіональні тощо. Класифікація держав. Поліцейська держава. Авторитарна держава. Тоталітарна держава. Ліберальна держава. Демократична держава. Соціальна держава. Правова держава. Суверенітет держави. Внутрішня і зовнішня сторони суверенітету. Суверенітет народу. Національний суверенітет і право і його втілення в демократичних державах. націй на самовизначення. Гарантії державного суверенітету. Реальний суверенітет.

Поняття функцій держави. Визначення основних напрямів діяльності держави. Класифікація функцій держави, їх взаємозумовленість і взаємозв'язок. Функції сучасної Української держави і функції державних органів: їх відмінність і взаємозв'язок. Правові форми здійснення державою своїх функцій. Загально-соціальні, національні і класові фактори у змісті функцій держави. Критерій прогресу в розвитку функцій держави. Поняття форми держави. Її структура: форма правління, форма державного устрою, форма державного (політичного) режиму, їх поняття та основні риси. Монархія і республіка як класичні форми правління держави в історії і сучасності. Парламентська, президентська,

Види форми державно-територіального устрою. Федерація. Унітарна держава. Конфедерація. Державний (політичний) режим: поняття, види. Чинники, що впливають на вид політичного режиму. Демократичний політичний режим: поняття, різновиди, основні ознаки. Різновиди демократичного режиму. Антидемократичний режим: поняття, основні ознаки, різновиди. Різновиди антидемократичного режиму.

Тема 2. Державна влада сучасної держави

Поняття державної влади і її співвідношення з політичною владою. Ознаки державної влади. Поділ державної влади. Основні положення теорії поділу влади. Централізований та децентралізований методи здійснення державної влади. Поняття механізму держави. Ознаки механізму держави. Принципи механізму держави. Структура механізму держави. Роль механізму держави у забезпеченні здійснення її функцій. Структура механізму сучасної держави та її правова основа. Державний апарат та його особливі ознаки. Професійність державного апарату. Орган державної влади як основний елемент державного апарату. Способи формування органів державної влади.

Законодавча влада як одна з гілок влади. Повноваження законодавчого органу. Функції законодавчого органу. Законодавча діяльність парламенту. Представницька функція. Установча функція. Функція контролю та відповідальності. Однопалатні та двопалатні парламенти.

Загальний і спеціальний омбудсман. «Парламентський фільтр». Повноваження омбудсмана.

Номінальний та реальний глава держави. Одноосібний глава держави. Колегіальний глава держави. Загальні повноваження глави держави. Монарх як глава держави. Роль і повноваження президента у парламентських і президентських республіках.

Зміст діяльності виконавчої влади. Функції виконавчої влади. Парламентський, позапарламентський та напівпарламентський принципи утворення уряду. Коаліційний уряд. Безпартійний уряд. Тимчасовий уряд. Структура уряду. Відповідальність уряду.

Специфічні знаки судової влади. Судові системи. Ознаки європейської (континентальної) моделі судової системи. Ознаки англосаксонської моделі судової системи.

Тема 3. Політична система суспільства та громадянське суспільство

Поняття політичної системи суспільства. Структура політичної системи суспільства. Функція політичної системи суспільства. Основні функції політичної системи. Типологія політичних систем. Примітивні, традиційні, відкриті, закриті політичні системи.

Основні моменти, що визначають місце і роль держави в політичній системі суспільства. Політика. Політична влада і державна влада. Державна влада і громадські об'єднання: комерційні і некомерційні (неприбуткові), правова основа їх взаємодії.

Державна влада і правляча політична партія. Формування внутрішньої і зовнішньої політики держави. Лобізм. Політичний лідер як елемент політичної системи суспільства.

Органи місцевого самоврядування та їх компетенція. Співвідношення органів місцевого самоврядування і органів державної виконавчої влади. Реформа місцевого самоврядування в світлі процесів децентралізації в Україні в 201-2015 рр. Громади як основна форма самоорганізації населення в Україні.

Поняття громадянського суспільства. Становлення концепції громадянського суспільства. Структурні компоненти громадянського суспільства. Співвідношення громадянського суспільства і держави, принципи взаємодії. Поняття соціального партнерства. Основні суб'єкти соціального партнерства. Держава. Бізнес. Наймані працівники. Механізм соціального партнерства.

Тема 4. Демократична, правова і соціальна держава. Держава і людина.

Поняття демократії. Демократична держава. Принципи демократії. Безпосередня демократія. Інститути безпосередньої демократії. Представницька демократія.

Поняття правової держави. Становлення концепції правової держави. Україна як правова держава. Принцип верховенства права і відповідності йому закону. Значення побудови громадянського суспільства для утвердження правової держави. Характерні ознаки правової держави.

Ознаки соціальної держави. Україна як соціальна держава. Державна політика соціальної безпеки. Державна влада і забезпечення соціальної злагоди у суспільстві.

Покоління прав людини. Права людини. Права громадянина. Класифікація прав людини і громадянина. Особисті права. Політичні права. Соціально-економічні права. Культурні права. Екологічні права.

"Гарантії прав і свобод людини і громадянина. Міжнародно-правові гарантії. Гарантії регіональних міжнародних співтовариств. Національні гарантії. Економічні гарантії. Соціальні гарантії. Політичні гарантії. Ідеологічні гарантії. Юридичні гарантії. Підстави класифікації юридичних гарантій. Поняття міжнародно-правових стандартів у сфері прав людини. Декларація прав дитини. Конвенція прав дитини ООН.

Розділ III. Загальне вчення про право

Тема 1. Теоретико-методологічні засади права

Сутність поняття «праворозуміння». Суб'єкт, об'єкт, зміст праворозуміння. Типологія праворозуміння. Сучасні концепції праворозуміння: аксіологічна, соціологічна, нормативістська. Доктринальна, догматична та практична юриспруденція. Система сучасної юриспруденції. Теорія природного права. Позитивістська теорія права. Соціологічна теорія права. Психологічна теорія права. Засновники історичної школи права - Г. Гуго, Г. пухта, К. Ф. Савіньї та їх погляди на правову систему. Аксіологічна концепція. Соціологічна концепція. Нормативістська концепція. Поняття та ознаки права. Функції права та їх зміст. Цінність права. Сутність поняття «об'єктивне право». Сутність поняття «суб'єктивне право». Ознаки принципів права. Способи вираження принципів права: текстуальний та смисловий. Загально соціальні та спеціально-юридичні принципи права. Загально правові принципи. Галузеві принципи. Міжгалузеві принципи. Принципи міжнародного права.

Тема 2. Право в системі соціального регулювання

Сутність поняття «соціальне регулювання». Нормативне регулювання, норми та нормативні акти. Ознаки нормативного регулювання. Соціальні норми, їх ознаки, функції та види. Загальне та відмінне у праві та інших соціальних регуляторах. Правове регулювання та його предмет.

Загально-дозвільний та спеціально-дозвільний тип правового регулювання. Імперативний, диспозитивний метод правового регулювання. Форми правового регулювання: нормативне та індивідуальне. Релігійний догмат. Релігійні норми. Сутність корпоративних норм. Схожість та відмінності між корпоративними нормами та правом.

Тема 3. Норми права та система права

Місце норм права в системі соціальних норм. Поняття та ознаки правової норми. Структура норми права. Загальна характеристика гіпотези, як структурного елементу норми права. Особливості диспозитивної частини норми права. Санкція як елемент норми права. Класифікація норм права за предметом правового регулювання. Взаємодія норм права з іншими соціальними нормами.

Специфічні ознаки норм міжнародного права. Класифікація норм міжнародного права: за сферою дії, за методом правового регулювання, за субординацією, за способом створення та формою вираження. Форми викладення норми права в статтях нормативно-правового акту. Казуїстична та абстрактна форми. Поняття та характеристика колізійних норм. Норма права. Інститути права. Галузі права. Критерії розмежування галузей права. Характеристика основних галузей права України. Ознаки та "види правового інституту. Розмежування публічного і приватного права.

Поняття джерела (форми) права. Види і загальна характеристика джерел (форм) права. Правовий звичай. Юридичний прецедент - як акт документ, який містить нові норми права. Нормативний договір. Релігійний текст. Правовий звичай, як санкціонований звичай права. Нормативно-правовий акт. Правовий прецедент. Сутність з юридичної доктрини. Ознаки юридичної доктрини як джерела права.

Поняття правового акту, його ознаки. Види правових актів за формою виразу. Види правових актів за юридичною субординацією. Поняття та ознаки нормативно-правових актів, їх відмінності від інших правових актів. Основні структурні елементи нормативно-правових актів. Відмінності між нормативним актом та іншими правовими актами.

Дія нормативно-правових актів у часі, просторі й за колом осіб. Чинність нормативно-правових актів. Поняття, ознаки закону та їх види: Конституція - основний закон держави. Підзаконні нормативно-правові акти: поняття, види, особливості їх природи і змісту. Відмінності "законів і під законних актів. Сутність поняття «законодавство». Система законодавство. Ієрархічна, вертикальна система законодавства.

Розділ ІУ. Реалізація права

Тема 1. Суб'єкти правотворчої діяльності

Поняття та види суб'єктів права. Правосуб'єктність: правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Фізичні особи. Юридичні особи. Правосуб'єктність держави: правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Міжнародна відповідальність держави. Загальний та конкретний правовий статус держави. Міжнародні міжурядові організації. Державо подібні утворення. Нації (народи) які борються за самовизначення.

Загальна характеристика правотворення. Поняття, сутність, принципи, ознаки та види правотворчості. Соціальне призначення правотворчості. Форми участі держави в правотворчості. Види правотворчості громадянського суспільства. Поняття і стадії право-

творчого процесу. Критерії класифікації правотворчості: за способами і залежно від суб'єкта правотворчості.

Законодавчий процес, його особливості. Стадії законодавчого процесу та їх характеристика. Систематизація нормативно-правових актів. Інкорпорація. Консолідація. Кодифікація. Сутність юридичної компаративістики. Етапи становлення та розвитку компаративістики як юридичної науки. Характеристика сучасного стану юридичної компаративістики. Складові юридичної компаративістики Функції та значення компаративістики. Сутність тлумачення правових норм. Суб'єкти тлумачення норм права. Філологічне, історичне, систематичне, функціональне, логічне тлумачення. Акти офіційного тлумачення. Сутність актів офіційного тлумачення. Їх ознаки. Види актів офіційного тлумачення.

Тема 2. Реалізація та застосування права

Реалізація права: поняття та ознаки. Форми реалізації права. Залежно від суб'єктного складу. Залежно від ступеня активності суб'єктів. За характером і спрямованістю дій суб'єктів. Встановлення фактичної основи справи. Встановлення юридичної основи справи. Юридична кваліфікація. Рішення справи і документальне оформлення ухваленого рішення. | Поняття, ознаки, функції правозастосування. | Вимога законності, обґрунтованості, доцільності, справедливості.

Об'єктивні та суб'єктивні причини юридичних колізій. Види колізій норм права. Подолання колізій. Акти застосування права: ознаки, структура, види. Поняття, ознаки і види правовідносин. Структура правовідносин. Об'єкти правовідносин. Суб'єктивне право і | юридичний обов'язок. Загальні | (матеріальні) передумови виникнення правовідносин. Спеціальні (юридичні) передумови виникнення правовідносин. Сутність поняття «законний інтерес». Ознаки законного інтересу. Види законного інтересу. Сутність поняття «юридичний факт». Ознаки юридичних фактів. Події та дії. Прості та складні фактичні склади.

Тема 3. Право та його роль у забезпеченні законності та правопорядку

Сутність поняття «правозначуща поведінка», правомірної поведінки. Мотивація правомірної поведінки. Види «правомірна поведінка». Сутність поняття «правопорушення», його ознаки. Суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона, об'єктивна сторона правопорушення. Злочини як суспільно небезпечні діяння. Проступки, їх види. Причини правопорушень і шляхи їх усунення. Правопорушення залежно від виду відповідальності: Юридична відповідальність: поняття, природа, сутність та види. Принципи, функції, цілі та завдання юридичної відповідальності. Підстави притягнення особи до юридичної відповідальності. Обставини, що виключають юридичну відповідальність. Необхідна оборона і крайня необхідність. Презумпція невинуватості як гарантія прав людини та громадянина. Заходи захисту в цивільному праві. Заходи безпеки в кримінальному праві.

Ознаки, структура юридичної практики. Види юридичної практики. Судова практика. Ознаки та стадії юридичного процесу. Вимоги до врегулювання юридичного процесу та юридичної практики. Засоби юридичної техніки. Правила юридичної техніки. Прийоми юридичної техніки. Види правових аксіом. Правові презумпції. Правові фікції Поняття правової презумпції. Спростовані та неспростовані презумпції. Фактичні та законні презумпції. Галузеві та загально правові презумпції. Поняття правової фікції.

Сутність поняття «правосвідомість». Структура та функції правосвідомості. Рівні та види правосвідомості. Правове мислення. Структура правової "культури особистості. Елементи професійної правосвідомості. Правове виховання, його мета, форми і методи. Сутність законності. Засоби і методи реалізації вимог законності. Гарантії законності. Загальні умови. Спеціальні засоби забезпечення законності. Елементи правопорядку. Ознаки правопорядку. Світовий порядок.

Мета, елементи механізму правового регулювання. Стадії механізму правового регулювання. Правові стимули та обмеження у механізмі правового регулювання. Поняття правового стимулу. Правові заохочення. Ознаки правових заохочень. Ознаки правової пільги. Ознаки правового імунітету. Поняття правового обмеження та його ознаки. Поняття правової політики. Види правової політики. Форми правової політики сучасної держави. Національна правова система. Типологія права та (національних правових систем. Прецедентний тип правових систем. Нормативно-актний тип правових систем. Релігійний, звичаєво-традиційний тип правових систем.

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Загальні положення цивільного права

Поняття цивільного права, як галузі права. Предмет цивільного права. Метод цивільно-правового регулювання. Завдання, функції та принципи цивільного права. Система цивільного права. Цивільне право і суміжні галузі права. Наука цивільного права, її предмет, метод, завдання. Поняття джерел права і цивільного законодавства. Структура цивільного законодавства. Нормативно-правові акти. Дія закону в часі, просторі та за колом осіб. Поняття та структура цивільних правовідносин. Зміст цивільних правовідносин. Підстави виникнення цивільних правовідносин. Види цивільних правовідносин.

Тема 2. Об'єкти та суб'єкти цивільного права

Поняття фізичної особи. Правоздатність фізичної особи. Дієздатність фізичної особи. Визнання особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою. Акти цивільного стану. Поняття юридичної особи. Види та організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права. Класифікація юридичних осіб. Правоздатність та дієздатність юридичної особи. Створення юридичної особи. Індивідуалізація юридичної особи. Припинення юридичної особи.

Поняття та класифікація об'єктів цивільних прав (правовідносин). Речі як об'єкти цивільних прав (правовідносин). Цінні папери як об'єкти цивільних правовідносин. Дії та результат дій як об'єкти цивільних прав (правовідносин). Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкти цивільних прав. Інформація як об'єкт цивільних прав.

Поняття особистого немайнового права. Види особистих немайнових прав. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. особливості особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Захист особистих немайнових прав.

Тема 3. Правочини

Поняття та ознаки правочинів. Класифікація (види) правочинів. Умови дійсності правочинів. Форма правочину. Поняття недійсного правочину. Види недійсних правочинів. Види нікчемних правочинів. Види оспорюваних правочинів. Правові наслідки недійсності правочину.

Загальні положення про представництво. Підстави виникнення та види представництва. Повноваження представника. Правові наслідки дій представника з перевищенням повноважень. Довіреність.

Тема 4. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав

Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Межі здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Форми захисту цивільних прав та інтересів. Способи захисту цивільних прав та охоронюваних законом інтересів.

Тема 5. Цивільно-правова відповідальність |

Поняття та ознаки цивільно-правової відповідальності. Функції цивільно-правової відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності. Форми цивільно-правової відповідальності. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Тема 6. Строки та терміни в цивільному праві. Позовна давність

Поняття та види строків у цивільному праві. Строки та терміни. Обчислення строків. Початок перебігу строку. Закінчення строку. Поняття позовної давності. Загальна і спеціальна позовна давність. Початок перебігу, зупинення, переривання та поновлення строків позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Тема 7. Речові права і право власності

Речові права серед інших цивільних прав. Поняття та види речових прав. Загальна характеристика права власності. Суб'єкти та об'єкти права власності. Види й форми власності. Здійснення права власності, Набуття права власності. Первісні підстави набуття права власності. Похідні підстави набуття права власності. Загальні та спеціальні підстави набуття права власності. Підстави припинення права власності. Поняття права спільної власності. Право спільної часткової власності. Право спільної сумісної власності. Підстави для захисту права власності. Суб'єкти права на захист. Віндикційний позов. Негаторний позов. Позов про визнання права власності, Позови про захист прав учасника спільної власності.

Тема 8. Спадкове право

Спадкове право і спадкування. Принципи спадкового права. Спадкові правовідносини. Спадкодавець. Спадкоємці. Склад спадщини. відкриття спадщини. Час і місце, Прийняття спадщини. Поняття заповіту, його особливості та зміст. Форма заповіту і його посвідчення. Зміна і скасування заповіту. Тлумачення заповіту. Недійсність і нікчемність заповіту. Спадкування за законом, Спадкування за правом представлення.

Тема 9. Право інтелектуальної власності

Поняття права інтелектуальної власності. Об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності. Підстави та момент виникнення прав інтелектуальної власності. Строк чинності прав інтелектуальної власності та їх види. Поняття авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Особисті немайнові та майнові авторські права. Суміжні права.

Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Особисті немайнові та майнові суміжні права. Захист авторських та суміжних прав. Об'єкти патентних прав. Винахід. Корисна модель. Промисловий зразок. Суб'єкти патентних прав. Зміст патентних прав. Виникнення, припинення та здійснення патентних прав. Поняття торговельної марки. Суб'єкт виключного права на торговельну марку. набуття права на торговельну марку. Вимоги до позначень, які подаються до реєстрації як торговельні марки. Зміст виключних прав на торговельну марку. Види торговельних марок, Географічні значення.

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 1. Зобов'язальне право

Поняття і система зобов'язального прав. Поняття і види зобов'язань. Підстави виникнення зобов'язань. суб'єкти зобов'язання. Загальні умови виконання зобов'язання. Суб'єкти виконання зобов'язання. Предмет виконання зобов'язання. Спосіб, строк та місце виконання зобов'язання. Види забезпечення виконання зобов'язання. Неустойка. завдаток. Поручка. Гарантія. застава. Притримання. Довірча власність.

Підстави та поняття припинення зобов'язань Окремі підстави припинення зобов'язань. Зміна договору. Розірвання та відмова від договору. Загальні положення про порушення зобов'язання. Прострочення як порушення зобов'язання. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.

Тема 2. Цивільно - правовий договір

Поняття, види і зміст договору. Укладення договору. Форма договору і правові наслідки порушення порядку його укладення. Поняття та елементи договору купівля-продаж. Форма та зміст договору купівля-продаж. Особливості окремих різновидів договору купівля-продаж. Загальна характеристика договору дарування. Вичерпність способів дарування. Розподіл прав та обов'язків сторін договору дарування. Укладення договору дарування. Істотні умови та форма договору дарування. Поняття договору ренти. Сторони, форма, умови договору ренти. Види ренти та їх правовий режим. Припинення договору ренти. Юридична характеристика договору довічного утримання.

Поняття договору найму (оренди) та його характеристика. Елементи та форма договору найму. Припинення договору найму. Особливості окремих різновидів договору найму. Поняття та види договору підряду. Предмет, ціна, кошторис та строки за договором підряду. Права та обов'язки сторін договору підряду. Відповідальність підрядника за порушення умов договору підряду. Загальна характеристика договорів про надання послуг. Види договорів про надання послуг. Загальна характеристика договору перевезення. Договір перевезення вантажу. Договір перевезення пасажирів. Загальна характеристика договору зберігання. Виконання і відповідальність сторін договору зберігання. Спеціальні види зберігання.

Поняття та юридична характеристика договору доручення. Зміст договору доручення. Загальні засади договору комісії. Права та обов'язки сторін за договором комісії. Поняття та характеристика договору управління майном. Сторони управління майном. Поняття та зміст договору страхування. Учасники страхових відносин. Права, обов'язки та відповідальність сторін страхових відносин. Припинення та недійсність договору страхування. Поняття договору позики та його юридична характеристика. Елементи та форма договору позики. Зміст договору позики. Поняття та юридична характеристика кредитного договору. Сторони кредитного договору. Істотні умови кредитного договору. Юридична характеристика договору банківського вкладу. Види договорів банківського вкладу. Поняття і види банківських рахунків. Особливості укладення договору банківського рахунку. Розрахункові зобов'язання. Поняття і форми розрахунків. Готівкові розрахунки. основні форми безготівкових розрахунків.

Загальна характеристика договору факторингу. Предмет, сторони договору факторингу. поняття, ознаки, сторони договору про спільну діяльність. і види договорів про спільну діяльність. Договір простого товариства. Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності Ліцензійний договір.

Договір про створення за замовленням і використанням об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передачу прав інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії.

Тема 3. Недоговірні зобов'язання

Загальна характеристика недоговірних зобов'язань із публічної обіцянки винагороди. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу та за результатами конкурсу. Зобов'язання із рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Зобов'язання, що виникають з приводу створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Тема 4. Відшкодування шкоди

Загальні підстави відповідальності за завдану майнову та моральну шкоду. Відшкодування шкоди, завданої особою в разі здійснення нею права на самозахист. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їх працівником чи іншою особою. Відповідальність за шкоду, заподіяну органами державної влади, місцевого самоврядування та їх посадовими особами. Відшкодування шкоди, завданої органами дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду.

Відповідальність за шкоду, заподіяну малолітніми, неповнолітніми особами. Відповідальність за шкоду, заподіяну недієздатною собою й особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та не могла управляти ними. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави.

СІМЕЙНЕ ПРАВО

Тема 1. Поняття сімейного права. Сімейне законодавство. Сімейні правовідносини.

Сімейне право як самостійна галузь права. Предмет сімейного права. Завдання та принципи сімейного права. Система сімейного права. Підстави виникнення, зміни та припинення сімейних правовідносин. Елементи сімейних правовідносин. Позовна давність у сімейно-правових відносинах

Тема 2. Поняття шлюбу та сім'ї. Визнання шлюбу недійсним

Поняття сім'ї, її значення. Родинність і свояцтво. Поняття та елементи сімейних правовідносин. Поняття шлюбу. Інститут заручин. Умови укладення шлюбу. Державна реєстрація шлюбу та її правове значення. Визнання шлюбу недійсним.

Тема 3. Особисті немайнові та майнові права та обов'язки подружжя

Поняття та види особистих немайнових прав подружжя. Обов'язок подружжя турбуватися про сім'ю. Поняття майнових прав та обов'язків подружжя. Право особистої приватної власності дружини та чоловіка. Право спільної сумісної власності подружжя. Способи та порядок поділу майна подружжя. Право подружжя на укладення договорів між собою.

Тема 4. Майнові права та обов'язки подружжя

Право на майно жінки та чоловіка, які проживають однією сім'єю, але не перебувають в шлюбі. Права та обов'язки подружжя по утриманню. Право на утримання після розірвання шлюбу. Способи надання утримання одному з подружжя. Припинення права одного з подружжя на утримання. Право на утримання жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою

Тема 5. Шлюбний договір

Поняття та значення шлюбного договору. Зміст шлюбного договору. Строк дії шлюбного договору. Визначення у шлюбному договорі правового режиму майна. Зміна умов шлюбного договору. Розірвання шлюбного договору. Визнання шлюбного договору недійсним.

Тема 6. Припинення шлюбу

Поняття та підстави припинення шлюбу. Розірвання шлюбу в органах державної реєстрації актів цивільного стану. Розірвання шлюбу в судовому порядку. Правові наслідки розірвання шлюбу. Режим окремого проживання.

Тема 7. Відносини батьків і дітей

Загальні підстави виникнення прав і обов'язків батьків і дітей. Визначення походження дитини від батьків, які перебувають у шлюбі між собою. Визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій. Визначення походження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою. Оспорювання батьківства, материнства. Поняття та значення особистих немайнові прав і обов'язки батьків та дітей. Обов'язок батьків забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я. Обов'язок батьків зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану. Права батьків щодо виховання дитини. Здійснення батьківських прав та виконання батьківських обов'язків. Вирішення батьками питань щодо виховання дитини.

Тема 8. Відносини батьків і дітей

Підстави, порядок та наслідки позбавлення батьківських прав. Поновлення батьківських прав

Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав. Права батьків і дітей на майно. Аліментні правовідносини. Обов'язок батьків утримувати дитину. Обов'язок повнолітніх дітей утримувати батьків. **Влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: Усиновлення. Опіка та піклування над дітьми.**

Тема 9. Поняття та значення влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. Поняття та мета усиновлення.

Умови і порядок усиновлення. Правові наслідки усиновлення. Недійсність усиновлення. Скасування усиновлення. Поняття та значення опіки та піклування в сімейному праві. Права дитини, над якою встановлено опіку або піклування. Права та обов'язки опікуна, піклувальника щодо дитини. Припинення опіки, піклування над дитиною.

Тема 10. Влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: Патронат над дітьми. Прийомна сім'я. Дитячий будинок сімейного типу

Поняття патронату над дитиною. Договір про патронат над дитиною. Права дитини, яка влаштовується в сім'ю патронатного вихователя. Обов'язки патронатного вихователя. Поняття прийомної сім'ї. Утворення прийомної сім'ї. Прийомні батьки, їх права та обов'язки. Матеріальне забезпечення прийомної сім'ї. Поняття та значення дитячого будинку сімейного типу. Влаштування дітей до дитячого будинку сімейного типу. Батьки-вихователі, їхні права та обов'язки.

Тема 11. Права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів

Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів. Права баби та діда, прабаби та прадіда. Права братів та сестер. Право мачухи, вітчима. Права та обов'язки особи, яка взяла у свою сім'ю дитину. Обов'язок по утриманню інших членів сім'ї та родичів.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Поняття та система кримінального права

Поняття кримінального права, його предмет та метод. Завдання, функції та принципи кримінального права. Система кримінального права. Кримінальне право і суміжні галузі права. Наука кримінального права, її предмет, метод, завдання.

Тема 2. Джерела кримінального права

Поняття закону про кримінальну відповідальність. Структура Кримінального кодексу України. Структура кримінально-правової норми. Тлумачення закону про кримінальну відповідальність. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі. Чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі та за колом осіб. Видача особи, яка вчинила кримінальне протиправне діяння. |

Тема 3. Кримінальна відповідальність

Поняття кримінальної відповідальності. Підстави кримінальної відповідальності. Форми реалізації кримінальної відповідальності.

Тема 4. Поняття кримінального правопорушення

Поняття кримінального правопорушення та його ознаки. Поняття та ознаки малозначного діяння, що формально містить ознаки кримінального правопорушення. Відмінність кримінального правопорушення від інших правопорушень. Класифікація кримінальних правопорушень. Відмінність кримінального правопорушення від інших правопорушень.

Поняття та значення складу кримінального правопорушення. Елементи і ознаки складу кримінального правопорушення. Види складів кримінальних правопорушень. Поняття об'єкта кримінального правопорушення. Види об'єктів кримінального правопорушення. Предмет кримінального правопорушення.

Поняття, знаки і значення об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Суспільно небезпечне діяння (дія чи бездіяльність). Суспільно небезпечні наслідки: поняття,

види та значення. Причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням (дією або бездіяльністю) і суспільно небезпечними наслідками. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Поняття і ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Поняття та критерії неосудності. Обмежена осудність. Відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені в стані сп'яніння.

Поняття, ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Поняття та зміст вини. Умисел та його види. Необережність та її види. Змішана (подвійна) форма вини. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони кримінального правопорушення. Помилка та її вплив на кримінальну відповідальність.

Тема 5. Стадії кримінального правопорушення

Поняття і види стадій кримінального правопорушення: Закінчене та незакінчене кримінальне правопорушення. Готування до кримінального правопорушення. Замах на кримінальне правопорушення. Кримінальна відповідальність за незакінчене кримінально правопорушення. Добровільна відмова від вчинення кримінального правопорушення та її відмінність від дійового каяття.

Тема 6. Співучасть у кримінальному правопорушенні

Поняття і ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні. Види співучасників. Форми співучасті. Відповідальність співучасників. Спеціальні питання відповідальності за співучасть. Причетність до кримінального правопорушення.

Тема 7. Множинність кримінальних правопорушень

Поняття множинності кримінальних правопорушень. Одиначне кримінальне правопорушення як складовий елемент множинності кримінальних правопорушень. Повторність кримінальних правопорушень. Сукупність кримінальних правопорушень. Рецидив кримінальних правопорушень.

Тема 8. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Поняття і види обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння. Необхідна оборона та умови її правомірності. Уявна оборона. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення. Крайня необхідність. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації. Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Тема 9. Звільнення від кримінальної відповідальності

Поняття і види звільнення від кримінальної відповідальності. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45 КК). Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим (ст. 46 КК). Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки (ст. 47 КК). Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки (ст. 48 КК). Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності (ст. 49 КК), Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності.

Тема 10. Поняття, мета, система покарань. Призначення покарання

Поняття та ознаки покарання. Мета покарання та система покарань. Види покарань. Загальні засади призначення покарання. Обставини, які пом'якшують та обтяжують покарання. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення і за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті. Призначення більш м'якого покарання ніж передбачено законом. Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання. ШПризначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень. Призначення покарання за сукупністю вироків. Правила складання покарань і зарахування строку ув'язнення.

Тема 11. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість

Звільнення від призначеного судом покарання особи, засудженої за діяння, караність якого усунена законом. Звільнення від покарання у зв'язку з втратою особою суспільної небезпечності. Звільнення від покарання у зв'язку із закінченням строків давності, встановлених в ст. 49 КК України. Звільнення від відбування покарання з випробовуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Звільнення від покарання за хворобою. Амністія і помилування.

Поняття та ознаки судимості. Правові наслідки судимості. Погашення та зняття судимості.

Тема 12. Заходи кримінально-правового характеру

Поняття, ознаки та види заходів кримінально-правового характеру щодо фізичних осіб. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство. Примусові заходи медичного характеру. Примусове лікування. Спеціальна конфіскація. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Тема 13. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності. Види покарань, які застосовуються до неповнолітніх і особливості їх призначення. Особливості звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування. Погашення і зняття судимості.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

1. Тема. Поняття Особливої частини кримінального права, її система та її значення

Поняття, значення і завдання Особливої частини кримінального права. Система Особливої частини Кримінального кодексу України. Наукові основи кваліфікації кримінальних правопорушень. Структура кримінально-правової кваліфікації.

Тема 2. Злочини проти основ національної безпеки

Поняття та види кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади. Державна зрада. Посягання на життя державного чи громадського діяча. Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань.

Тема 3. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи

Поняття і види кримінальних правопорушень проти життя особи. Умисне вбивство. Вбивство з обтяжуючими обставинами, вбивство з пом'якшуючими обставинами. Вбивство через необережність. Поняття і види кримінальних правопорушень проти здоров'я особи. Умисне тяжке тілесне ушкодження. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження.

Тема 4. Кримінальні правопорушення проти волі, честі, та гідності особи

Юридична характеристика кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини. Захоплення заручників.

Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини. Кваліфікуючі ознаки експлуатації дітей.

Тема 6. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи

Поняття та види кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Зґвалтування та відмінність від насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом. Статеві зносини з особою, яка не досягла 16-річного віку.

Тема 7. Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина

Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина, їх класифікація. Кримінальні правопорушення проти особистих (громадянських) прав і свобод людини та громадянина. Кримінальні правопорушення проти політичних прав і свобод громадян. Кримінальні правопорушення проти соціально-економічних прав і свобод людини та громадянина. Кримінальні правопорушення проти культурних (духовних) прав і свобод людини та громадянина.

Тема 8. Кримінальні правопорушення проти власності

Загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти власності. Корисливі кримінальні правопорушення, пов'язані з викраденням або заволодінням чужим майном. Корисливі кримінальні правопорушення, не пов'язані з викраденням або заволодінням чужим майном. Некорисливі кримінальні правопорушення проти власності.

Тема 9. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності

Поняття, види кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.

Контрабанда. Фіктивне підприємництво. Фальшивомонетництво та інші кримінальні правопорушення, пов'язані з обігом фальшивих цінних паперів чи білетів державної лотереї. Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів.

Тема 10. Кримінальні правопорушення проти довкілля

Поняття і види кримінальних правопорушень проти довкілля. Кримінальні правопорушення у сфері землевикористання, охорони надр, атмосферного повітря. Кримінальні правопорушення у сфері водних ресурсів. Кримінальні правопорушення у сфері лісокористування захисту рослинного та тваринного світу.

Тема 11. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки

Поняття і види кримінальних правопорушень проти громадської безпеки. Створення злочинної організації. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами. Терористичний акт.

Тема 12. Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва

Поняття кримінальних правопорушень шпроти безпеки виробництва. Види кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти безпеки виробництва.

Тема 13. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту

Поняття та система транспортних кримінальних правопорушень. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Незаконне заволодіння транспортним засобом. Порушення чинних на транспорті правил.

Тема 14. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності

Поняття та види кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності. Хуліганство. Відмінність від групового порушення громадського порядку і масових заворушень. Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку. Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією. Втягнення неповнолітніх в кримінального правопорушення діяльність.

Тема 15. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні

правопорушення шпроти здоров'я населення. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин, або їх аналогів, спонукання неповнолітніх до застосування допінгу.

Тема 16. Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації

Поняття, загальна характеристика, особливості з та | види кримінальних правопорушень у сфері охорони державної таємниці. Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці та конфіденційної інформації, що є власністю держави. Кримінальні правопорушення у сфері недоторканності державних кордонів. Незаконне переправлення осіб через державний кордон. України. Кримінальні правопорушення у сфері забезпечення призову та мобілізації.

Тема 17. Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів

Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян та кримінальних правопорушень проти журналістів. Незаконне перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, демонстрацій. Посягання на життя працівника правоохоронного органу, умисне знищення або пошкодження його майна. Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань.

Тема 18. Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку

Поняття кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку. Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку. Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут.

Тема 19. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Поняття і види кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.

Корупційні кримінальні правопорушення. Зловживання владою або службовим становищем.

Відмінність від заволодіння чужим майном шляхом зловживання своїм службовим становищем. Службове підроблення. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Зловживання впливом.

Тема 20. Кримінальні правопорушення проти правосуддя

Поняття, загальна характеристика і види кримінальних правопорушень проти правосуддя. Кримінальні правопорушення проти конституційних принципів діяльності органів розслідування, прокуратури і суду. Кримінальні правопорушення проти безпеки, честі та гідності суддів, народних засідателів, присяжних. Кримінальні правопорушення проти прав та інтересів суб'єктів кримінального або цивільного процесу. Кримінальні правопорушення проти інтересів всебічного, повного неупередженого розслідування і судового розгляду кримінальних справ. Кримінальні правопорушення проти інтересів своєчасного припинення та розкриття

правопорушень. Кримінальні правопорушення проти інтересів забезпечення неухильного виконання судових рішень.

Тема 21. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові правопорушення)

Поняття ота види військових "кримінальних правопорушень. Кримінальні правопорушення проти порядку "проходження військової служби. Кримінальні правопорушення проти порядку користування військовим майном і його зберігання. Кримінальні правопорушення проти порядку експлуатації військової техніки.

Тема 22. Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку

Поняття кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства. Кримінальні правопорушення проти миру. Кримінальні правопорушення проти безпеки людства. Поняття та види кримінальних правопорушень проти міжнародного правопорядку.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ІСПИТ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

1. Охарактеризуйте теорію держави і права як фундаментальну юридичну науку
2. Походження права, його основні принципи і функції.
3. Проаналізуйте причини та основи закономірності виникнення держави.
4. Механізм держави, ознаки, структура.
5. Форма держави, її поняття, структура.
6. Республіканська форма правління: головні ознаки та види.
7. Визначення поняття держави. Основні ознаки держави
8. Поняття функцій права та їх класифікація.
9. Поняття та ознаки правової держави.
10. Поняття форми правління. Монархічна форма правління: ознаки та різновиди.
11. Правові форми здійснення функцій держави.
12. Поняття державного устрою та його різновиди.
13. Поняття та ознаки соціальної держави
14. Принципи правотворчості.
15. Поняття і види форм (джерел) права. Юридична природа законів та підзаконних актів.
16. Систематизація нормативно-правових актів. Основні форми систематизації
17. Поняття державного устрою та його різновиди.
18. Поняття та основні ознаки норми права. Види норм права.
19. Структура норми права
20. Поняття і загальні риси соціальних норм, їх класифікація
21. Принципи правотворчості.
22. Поняття та межі дії нормативно-правових актів. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та за колом осіб
23. Методи та стадії правотворчості.
24. Структура системи права.
25. Дія нормативно-правових актів у часі.
26. Федеративна держава, її юридичні ознаки. Види федерацій
27. Правовий статус людини як суб'єкта правовідносин. Види суб'єктів правовідносин
28. Правовий статус людини, його ознаки і структура. Види правових статусів людини.
29. Поняття і ознаки правовідносин. Види правовідносин.
30. Підстави виникнення правовідносин. Структура правовідносин.
31. Поняття та характерні риси об'єкта правовідносин.
32. Законодавчий процес у парламенті України та його етапи.
33. Поняття тлумачення норм права. Способи тлумачення норм права
34. Зміст і структура правопорядку.
35. Поняття та елементи структури права.

36. Основні вимоги правильного застосування норм права
37. Реалізація норм права, її поняття та основні ознаки
38. Способи викладення правових норм у нормативно-правових актах.
39. Методи та стадії правотворчості.
40. Поняття політичного державного режиму та його різновиди
41. Принципи правотворчості.
42. Поняття дисципліни та її види.
43. Види юридичної відповідальності, їх засоби
44. Підстави настання юридичної відповідальності та підстави звільнення від юридичної відповідальності
45. Загальна характеристика галузей права.
46. Поняття та ознаки системи законодавства.
47. Поняття правомірної поведінки та її ознаки. Види правомірної поведінки: активна правова поведінка, звичайна (пасивна) поведінка, конформістка (приспосувальна) поведінка, маргінальна поведінка
48. Класифікація норм права.
49. Правове виховання: поняття, форми, методи.
50. Обмеження дії законів за колом осіб.
51. Вимоги до створення проектів нормативних актів.
52. Основні теорії виникнення (походження) держави.
53. Методи здійснення функцій держави.
54. Державний апарат як центральний елемент механізму держави.
55. Нормативне регулювання відносин при первіснообщинному ладі.
56. Функції правотворчості.
57. Поділ влади – як принцип організації та діяльності державного апарату. Законодавча, виконавча та судова гілки влади
58. Юридичний факт як підстава виникнення, зміни та припинення правовідносин
59. Поняття і ознаки правопорядку.
60. Правопорушення, його ознаки і види. Юридичний склад правопорушення.
61. Основні стадії застосування норм права.
62. Поняття громадського порядку.
63. Структура і функції правової культури.
64. Юридична відповідальність: поняття та основні ознаки.
65. Структура правосвідомості.
66. Загальна характеристика форми правління.
67. Поняття та ознаки держави. Функції держави.
68. Дайте визначення поняття правопорядку і охарактеризуйте його ознаки.
69. Унітарна держава, її юридичні ознаки.
70. Поняття та особливості конфедерації.

ЦИВІЛЬНЕ ТА СІМЕЙНЕ ПРАВО

1. Поняття, предмет та метод цивільного права.
2. Функції та принципи цивільного права
3. Прогалини цивільного права та способи їх подолання (аналогія права і аналогія закону).
4. Поняття і ознаки цивільних правовідносин.
5. Елементи цивільних правовідносин.
6. Межі здійснення цивільних прав.
7. Правоздатність фізичних осіб.
8. Поняття і види цивільної дієздатності фізичної особи.
9. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою.
10. Поняття та ознаки юридичної особи. Організаційно-правові форми юридичних осіб.
11. Держава Україна як особливий суб'єкт цивільного права.
12. Класифікація речей як об'єктів цивільних прав.
13. Поняття і види об'єктів цивільних прав.
14. Особисті немайнові права фізичної особи.
15. Поняття юридичних фактів та їх класифікація.
16. Поняття та види правочинів.
17. Поняття, ознаки та умови чинності правочинів.
18. Зміст, форма, строк дії правочину
19. Недійсність правочинів.
20. Поняття, підстави виникнення та види представництва.
21. Довіреність. Її види.
22. Юридичне значення строків та термінів. Порядок обчислення строків
23. Загальна характеристика позовної давності
24. Поняття та зміст права власності.
25. Способи набуття і припинення права власності.
26. Поняття права приватної власності.
27. Поняття права спільної власності. Види права спільної власності.
28. Значення та гарантії захисту права власності.
29. Поняття, ознаки та способи захисту права власності.
30. Поняття речових прав на чуже майно.
31. Поняття інтелектуальної власності. Об'єкти інтелектуальної власності.
32. Характеристика промислової власності
33. Поняття, елементи та підстави виникнення зобов'язань.
34. Поняття та значення цивільно-правового договору. Функції цивільно-правового договору
35. Стадії укладення цивільно-правових договорів. Зміна і розірвання цивільно-правового договору.
36. Поняття та принципи виконання зобов'язань. Суб'єкти виконання зобов'язань.
37. Поняття та види забезпечення виконання зобов'язань.
38. Підстави припинення зобов'язань.
39. Загальна характеристика договору купівлі-продажу.
40. Поняття та значення договору міни (бартеру).
41. Загальна характеристика договору дарування.
42. Поняття та значення договору поставки.
43. Поняття та ознаки договору ренти. Форма, зміст та сторони договору ренти.
44. Поняття та сфера застосування договору найму (оренди). Види договору найму (оренди).
45. Конституційне право громадян на житло. Житловий фонд України, його склад і призначення.
46. Порівняльна характеристика договірної і недоговірної відповідальності
47. Договір банківського вкладу. Договір банківського рахунку.
48. Поняття, сторони, предмет, форма договору доручення.
49. Загальна характеристика договору зберігання.
50. Поняття та зміст договору управління майном.
51. Договір комерційної концесії (франчайзингу).

52. Поняття та елементи зобов'язань із заподіяння шкоди.
53. Поняття та умови відповідальності зобов'язань із відшкодування шкоди
54. Поняття і значення спадкування.
55. Спадкування за заповітом. Види заповітів.
56. Недійсність заповіту.
57. Спадкування за законом.
58. Прийняття спадщини. Відмова від спадщини.
59. Поняття, предмет і метод сімейного права.
60. Поняття сім'ї, її значення. Родинність і свояцтво.
61. Поняття та елементи сімейних правовідносин.
62. Поняття шлюбу. Інститут заручин. Умови вступу в шлюб
63. Зміна умов, розірвання шлюбного договору, визнання його недійсним.
64. Характеристика підстав припинення шлюбу.
65. Визначення походження дитини.
66. Оспорювання батьківства, материнства.
67. Поняття, підстави та наслідки позбавлення батьківських прав.
68. Аліментні правовідносини.
69. Шлюбний договір
70. Поняття та мета усиновлення. Умови і порядок усиновлення.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

1. Поняття кримінального, права, і його предмет.
2. Завдання і принципи кримінального права.
3. Поняття диспозиції й санкції статей особливої частини КК України та їх види.
4. Підстава кримінальної відповідальності. Склад кримінального правопорушення, його ознаки і види.
5. Поняття та ознаки кримінального правопорушення. Малозначність діяння.
6. Поняття об'єкта складу кримінального правопорушення, його значення для визначення характеру суспільної небезпеки діяння. Класифікація об'єктів.
7. Поняття та ознаки суб'єкта складу кримінального правопорушення. Співвідношення понять "суб'єкт кримінального правопорушення" та "особа злочинця". Спеціальний суб'єкт складу кримінального правопорушення.
8. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність.
9. Поняття неосудності та її критерії. Обмежена осудність.
10. Поняття, ознаки та значення суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
11. Поняття злочинного діяння (дія та бездіяльність) та злочинних наслідків.
12. Вина як головна ознака суб'єктивної сторони кримінального правопорушення. Форми та види вини. Конституційні положення щодо встановлення вини при притягненні особи до кримінальної відповідальності.
13. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
14. Помилка. та її вплив на кримінальну відповідальність.
15. Поняття, елементи, ознаки складу кримінального правопорушення. Види складу кримінального правопорушення та його значення для кримінально-правової кваліфікації.
16. Поняття та види стадій вчинення умисного кримінального правопорушення. Поняття закінченого кримінального правопорушення.
17. Поняття та значення співучасті у кримінальному правопорушенні. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки співучасті.
18. Кримінальна відповідальність співучасників. А також організаторів та учасників організованої групи і злочинної організації.
19. Повторність, сукупність і рецидив кримінальних правопорушень та їх правові наслідки.
20. Поняття необхідної оборони і умови її правомірності
21. Поняття крайньої необхідності і умови її правомірності. Значення фізичного або, психічного примусу.

22. Правові підстави та порядок звільнення від кримінальної відповідальності. Види звільнення від кримінальної відповідальності.
23. Поняття й ознаки покарання. Поняття мети покарання та її складові.
24. Загальні засади призначення покарання. Класифікація покарань.
25. Обставини, які пом'якшують або обтяжують покарання.
26. Інститут амністії та помилування. Інститут судимості та наслідки судимості.
27. Звільнення від кримінальної відповідальності та покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру.
28. Види покарань, які можуть бути застосовані до неповнолітніх, і особливості їх призначення.
29. Поняття та види злочинів проти основ національної безпеки України.
30. Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів
31. Розголошення державної таємниці та її відмінність від видачі державної таємниці, як форми державної зради.
32. Поняття і види кримінальних правопорушень проти життя, здоров'я, волі, честі та гідності особи.
33. Умисне вбивство
34. Поняття, види і кримінально-правова характеристика тілесного ушкодження.
35. Умисне тяжке тілесне ушкодження. Відмінність умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, від умисного вбивства.
36. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.
37. Поняття і види кримінальних правопорушень проти власності.
38. Крадіжка. Відмінність крадіжки від грабежу.
39. Розбій. Відмінність розбою від вимагання.
40. Грабіж. Відмінність грабежу від розбою.
41. Зловживання владою або службовим становищем. Відмінність від перевищення влади або службових повноважень
42. Поняття та види кримінальних правопорушень проти політичних і трудових прав громадян.
43. Примушування до вступу в статевий зв'язок
44. Умисне знищення або пошкодження чужого майна
45. Кримінально-правова характеристика складів кримінального правопорушення «Шахрайство» і «Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою» їх розмежування.
46. Порушення правил торгівлі.
47. Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки
48. Ухилення від призову на строкову військову службу
49. Хабарництво та його види. Одержання хабара та незаконне збагачення.
50. Грубе порушення законодавства про працю.
51. Пропозиція або давання хабара та посередництво у хабарництві. Провокація хабара
52. Кримінально-правова характеристика складу кримінального правопорушення «Одержання хабара»
53. Кримінально-правова характеристика складу кримінального правопорушення «Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом».
54. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).
55. Кримінально-правова характеристика складу кримінального правопорушення «Створення злочинної організації».
56. Бандитизм. Відмінність цього кримінального правопорушення від створення злочинної організації.
57. Кримінально-правова характеристика складу кримінального правопорушення «Порушення вимог законодавства про охорону праці».
58. Контрабанда.
59. Поняття та види кримінальних правопорушень проти правосуддя.
60. Притягнення явно невинного до кримінальної відповідальності.
61. Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань

62. Незаконна порубка лісу
63. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами
64. Кримінально-правова характеристика складу кримінального правопорушення «Незаконне заволодіння транспортними засобами».
65. Поняття і види кримінальних правопорушень проти громадської безпеки.
66. Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку
67. Хуліганство. Відмінність від групового порушення громадського порядку та від масових заворушень.
68. Незаконні виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів
69. Поняття та види військових кримінальних правопорушень.
70. Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

Орієнтовні практичні завдання

Дмитрова позичила у брата 20000 гривень, які їй бракувало для придбання квартири. Через кілька місяців Дмитрова померла і брат за заповітом успадкував її квартиру. Повнолітня донька Дмитрової успадкувала усе інше майно матері.

Чи припинилось боргове зобов'язання Дмитрової? Чи може брат Дмитрової вимагати повернення боргу чи його частини у її доньки?

У лютому 2023 р. подружжя Іванових склало спільний заповіт, у якому майно було заповідано їхній 25-річній дочці-інваліду. Через місяць після складання заповіту чоловік помер. Дочка вважала, що половину майна за батьком вона мала право спадкувати. Її мати твердила, що дочка зможе успадкувати все майно за своїми батьками, але тільки після смерті матері.

Хто правий у цій ситуації?

Овчаренко та Сулима ввечері прийшли додому до Лизана і почали вимагати, щоб останній повернув борг у сумі 15 тисяч гривень сестрі Овчаренко. Строк сплати боргу, згідно укладеного договору позики, закінчився три місяці тому. Лизан пообіцяв через тиждень повернути борг, але обіцянки не виконав. Овчаренко та Сулима знову прийшли до Лизана та побили його, примушуючи виконати свої зобов'язання, тобто повернути борг. Лизану були заподіяні легкі тілесні ушкодження, що потягли за собою короткочасний розлад здоров'я.

Кваліфікуйте дії Овчаренко та Сулими.

Куравчук у себе в саду спіймав 7-річного Грішу Продана і побив за те, що той намагався нарвати у кошик ранніх полуниць. Дружина Куравчука запропонували «провчити злодія» і потримати його 2 доби у вогкому погребі, що й було ними виконано.

Чи є дії Куравчуків кримінальними правопорушеннями?

3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Екзаменаційна комісія створюється щорічно у складі голови, заступника голови та членів комісії у строки, визначені графіком освітнього процесу на поточний навчальний рік, що розробляється на основі навчального плану.

Узгоджений з головою екзаменаційної комісії розклад складання кваліфікаційного іспиту, складає завідувач юридичного відділення та затверджує директор коледжу не пізніше ніж за місяць до початку проведення кваліфікаційного іспиту і доводиться до загального відома.

Головою екзаменаційної комісії призначається фахівець у галузі права. Одна й та сама особа може бути головою екзаменаційної комісії не більше трьох років поспіль. Склад екзаменаційної комісії затверджується наказом директора Коледжу. Права та обов'язки голови, заступника голови та членів екзаменаційної комісії визначені в Положенні.

Секретар екзаменаційної комісії призначається наказом директора з числа працівників коледжу і не є членом комісії. Свої обов'язки він виконує за рахунок робочого часу за основною посадою. Секретар екзаменаційної комісії забезпечує правильне і своєчасне оформлення екзаменаційної документації. Права та обов'язки секретаря екзаменаційної комісії визначені в Положенні.

Підготовку, організацію та проведення кваліфікаційного іспиту здійснює циклова комісія юридичних дисциплін, яка розробляє пакет екзаменаційної документації для складання кваліфікаційного іспиту, схвалює їх на своєму засіданні та передає на затвердження директору коледжу або заступнику директора з навчальної роботи.

Основними складовими частинами пакету є перелік теоретичних питань з дисциплін, які входять до кваліфікаційного іспиту, білети, критерії оцінювання.

Білети тиражуються в кількості, яка на 3-5 шт. більша від передбачуваної чисельності осіб, що будуть складати кваліфікаційний іспит. Кожен білет складається з теоретичної та практичної частини. Теоретична частина містить 40 тестових питань з дисциплін, які входять до кваліфікаційного іспиту.

Тести однакової складності, тобто недиференційовані, включають в себе зміст питання та 4 варіанти відповіді на нього, одна з яких правильна. Відповіді на питання, що містяться в тестах, оцінюються на «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Оцінка залежить від кількості вірних відповідей на поставлені в тестах питання, тобто правильна відповідь на одне тестове завдання дорівнює одному балу. Практична частина містить два завдання практичного характеру, тобто вирішення задачі з кримінального права і цивільного та сімейного права.

При виконанні цих завдань студенти повинні показати рівень своїх практичних навиків. При цьому студенти повинні давати відповідь на питання поставлені в умові задач повні та обґрунтовані як нормативно, так і логічно. Потрібно уважно розібрати всі елементи задач, логічному і нормативному обґрунтуванню повинен відповідати кожен висновок, зроблений при відповіді на те або інше питання і кінцевий і проміжний. Не можна робити висновків, що лише фіксують порушення закону. Треба обов'язково показати наслідки такого порушення і способи відновлення порушених прав. Відповіді на практичні завдання оцінюються: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». При визначенні загальної оцінки з кваліфікаційного іспиту приймаються до уваги рівень теоретичної та практичної підготовки студентів.

Атестація здобувачів фахової передвищої освіти може проводитися із використанням дистанційних технологій у випадках неможливості фізичного відвідування Коледжу (через природні катаклізми, карантин, воєнний стан, інші форс-мажорні обставини та у зв'язку з вмотивованими випадками (здобувач є особою з особливими освітніми потребами, учасником програми академічної мобільності тощо).

Якщо кваліфікаційний іспит проводиться дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій та засобів навчання то кожен білет кваліфікаційного іспиту містить три теоретичні питання, які охоплюють зміст навчальних програм з кожної дисципліни, які входять до кваліфікаційного іспиту, та два практичні завдання (по одній задачі з кримінального права і цивільного та сімейного права), що дозволяє реалізувати зв'язок теорії з практикою. При цьому повинно бути розроблено на 3-5 більше білетів ніж кількість студентів у групі.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

До проведення кваліфікаційного іспиту завідувач юридичного відділення складає списки випускників та готує наказ про їх допуск до складання кваліфікаційного іспиту. Список може бути поділений на підгрупи по 10-12 чоловік (як правило в алфавітному порядку).

Напередодні кваліфікаційного іспиту викладачі юридичних проводять консультації для випускників з кожної навчальної дисципліни, які винесені на кваліфікаційний іспит. Студенти, допущені до складання іспиту повинні ознайомлення під розписку зі зведеною відомістю успішності в день проведення консультації або перед початком самого іспиту.

Складання кваліфікаційного іспиту проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії за участю не менше ніж половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії або заступника. До обов'язків екзаменаційної комісії входить контроль за проведенням кваліфікаційного іспиту, перевірка тестових завдань і їх оцінка, оцінка відповідей на теоретичні питання та практичні завдання, додаткові питання комісії, а також виставлення загальної оцінки за іспит випускникам.

Для виконання завдань, які містяться в білеті кожному студенту відводиться індивідуальне робоче місце. Відповіді на завдання екзаменаційного білету записуються студентами в спеціальні проштамповані аркуші.

Для виконання екзаменаційних завдань студенти можуть використовувати ручки, олівці, лінійку, калькулятор, визначений цикловою комісією роздатковий матеріал. Усі інші матеріали, такі як: довідники, словники, записи, конспекти, тощо, а також засоби мобільного зв'язку і будь-які носії інформації протягом іспиту студентами використовувати суворо забороняється. В разі порушення зазначених вимог, а також при виявленні проявів несамотійного виконання студентами завдань, які проявляються, наприклад, у вигляді розмов, підказування, інших видів спілкування, екзаменаційна комісія, яка здійснює контроль за проведенням екзамену має право вивести студента з іспиту з виставленням йому загальної незадовільної оцінки.

В аудиторію чи гугл клас, якщо кваліфікаційний іспит проходить дистанційно в режимі відеоконференції, одночасно запрошуються всі студенти. Перед початком іспиту голова комісії вітає здобувачів освіти з початком іспиту, зачитує наказ про допуск студентів до іспиту, оголошує склад екзаменаційної комісії та коротко пояснює порядок її роботи. Враховуючи режим роботи комісії, до складання самого іспиту запрошуються одночасно не більше шести здобувачів освіти.

Після цього кожен студент вибирає білет, називає своє ім'я та прізвище і номер білету. Ці відомості фіксуються у протоколі.

Для підготовки до відповіді на теоретичні питання чи виконання тестів студентам надається 80 хвилин. Для вирішення практичних завдань також 80 хвилин. Тривалість відповіді одного студента на білет не повинна перевищувати 30 хвилин. Загальна тривалість атестації не повинна перевищувати 6 годин на день.

Якщо кваліфікаційний іспит проводиться дистанційно, студенти після відведено часу на підготовку до здачі кваліфікаційного іспиту спочатку надсилають свої відповіді на білет в спеціально створений гугл клас, а після цього доповідають в режимі відеоконференції, яка записується на електронний носій. Відеозапис відповіді кожного студента зберігається протягом року, після цього знищується, про що складається відповідний акт.

Після підготовки здобувача освіти, комісія заслуховує його відповіді.

Члени комісії мають право ставити здобувачу освіти додаткові запитання за таких обставин:

- відповідь здобувача освіти недостатньо повна, позбавлена логічності й визначеності;
- у відповіді допущені суттєві помилки;
- виникають сумніви в оцінці знань здобувача освіти.

Оцінювання результатів складання кваліфікаційного іспиту здійснюється за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до критеріїв оцінювання, що містяться у цій програмі.

Оцінки виставляє кожен член Екзаменаційної комісії, а голова - підсумовує результат по кожному студенту. За підсумками атестації виставляється одна оцінка, яка записується у відомість успішності та протокол.

Рішення Екзаменаційної комісії про оцінку знань, умінь, навичок, компетентностей, присвоєння здобувачу фахової передвищої освіти відповідної кваліфікації та видачу диплома ухвалюється на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. При однаковій кількості голосів приймається рішення на користь здобувача освіти.

Диплом з відзнакою видається студенту, який за весь термін навчання отримав підсумкові оцінки «відмінно» не менше як із 75% усіх освітніх компонентів, передбачених освітньо-професійною програмою та з оцінкою «відмінно» за результатами атестації, а з інших – оцінки «добре».

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Дані критерії включають в себе основні вимоги до оцінки рівня підготовки випускників коледжу зі спеціальності 081 Право та дозволяють робити висновки про рівень підготовки випускників.

Виконання всіх екзаменаційних завдань кваліфікаційного іспиту є обов'язковим. Оцінки (бали) виставляє кожен член комісії.

Відповіді на тести екзаменаційна комісія оцінює за чотирибальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») залежно від кількості правильних відповідей за такими критеріями:

ОЦІНКА	Кількість вірних відповідей на тестові завдання	
	У процентах до загальної кількості тестових завдань	Кількість відповідей
Відмінно	90-100 %	36 - 40
Добре	89- 75 %	30 - 35
Задовільно	74-50 %	20 - 29
Незадовільно	49-1 %	0 - 19

Відповіді на практичні завдання оцінюються членами екзаменаційної комісії за чотирибальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), такими критеріями:

Відмінно	здобувач освіти при відповіді на практичні завдання чітко і послідовно викладає матеріал, виявляє всебічні, ґрунтовні, систематизовані знання та творчий підхід до засвоєного матеріалу, вільно володіє науковою термінологією, правильно виконав практичне завдання, а також чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання;
Добре	здобувач освіти в цілому вірно виконав практичне завдання, але при відповіді дав не чіткі пояснення, допустив окремі неточності несуттєвого характеру, проте продемонстрував досить високий рівень теоретичних знань, уміє аргументовано застосовувати навчальний матеріал у стандартних ситуаціях, аналізує навчальну інформацію на аналітико-синтетичному рівні;
Задовільно	здобувач освіти відповіді на практичні завдання викладає частково, не завжди послідовно, має неглибокі знання основного матеріалу, у відповіді допускає суттєві неточності та порушує логіку викладу матеріалу, на додаткові запитання членів екзаменаційної комісії відповідає недостатньо повно та нечітко
Незадовільно	здобувач освіти практичне завдання не виконав взагалі або зі значними помилками, не розкриває основний зміст питань практичних завдань; допускає грубі помилки в кінцевих висновках; слабо володіє спеціальною термінологією, демонструє лише фрагментарні знання, наявні грубі та суттєві помилки під час відповіді ; на додаткові запитання членів екзаменаційної комісії здобувач освіти дає не правильної відповіді.

Підсумкова оцінка кваліфікаційного іспиту визначається як середня за кожен вид екзаменаційних завдань.

Екзаменаційна комісія на закритому засіданні обговорює результати атестації та шляхом відкритого голосування простою більшістю голосів членів комісії, які брали участь в її засіданні, приймає рішення про оцінку відповіді здобувача освіти на кваліфікаційному іспиті за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Повторне складання (перескладання) кваліфікаційного іспиту з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Екзаменаційна комісія може прийняти рішення про те, що здобувач освіти є не атестованим, якщо під час відповіді на кваліфікаційному іспиті здобувач освіти не продемонстрував певний рівень компетентностей та результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою.

Якщо кваліфікаційний іспит проводиться дистанційно то оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про порядок проведення атестації здобувачів освіти у Відокремленому структурному підрозділі «Вишнянський фаховий коледж Львівського національного університету природокористування».

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ РОБОТИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ

Засідання експертної комісії, складання кваліфікаційного іспиту, підбиття підсумків атестації здобувачів освіти оформляється протоколом за формою, встановленою Положенням, в якому відображаються: оцінка, отримана здобувачем під час атестації, рішення експертної комісії про присвоєння освітньо–професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», освітньої кваліфікації за відповідною спеціальністю, а також зазначення зразка диплома (диплома звичайного зразка або диплома з відзнакою).

Рішення експертної комісії оголошується у день складання іспиту з присвоєнням освітньо-професійного ступеня та кваліфікації після оформлення протоколу засідання експертної комісії.

Протокол підписує голова, заступник голови та члени експертної комісії, що брали участь у засіданнях.

Атестація завершується видачею здобувачам освіти диплома освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра з присвоєнням кваліфікації – фаховий молодший бакалавр права.

У разі неуспішного складання кваліфікаційного іспиту, здобувач вважається таким, що не виконав індивідуальний навчальний план та відраховується із Коледжу. Таку особу може бути поновлено на навчання за її заявою для повторного складання кваліфікаційного іспиту відповідно до вимог передбачених Положенням.

Здобувачам фахової передвищої освіти, які не з'явилися на кваліфікаційний іспит з поважної причини, за поданням заступника директора з навчальної роботи директором Коледжу може бути перенесений термін атестації у період роботи комісії.

Здобувач фахової передвищої освіти, який отримав незадовільну оцінку під час складання кваліфікаційного іспиту, відраховується з Коледжу і йому видається академічна довідка встановленого зразка. У розділі академічної довідки «Відрахований» зазначається причина: «як неатестований за результатами атестації».

За підсумками діяльності експертної комісії голова комісії складає звіт, який затверджується на її заключному засіданні.

У звіті відображаються рівень підготовки фахівців зі спеціальності і характеристика знань, умінь та компетентностей випускників, якість відповідей, недоліки, допущені у підготовці фахівців, зауваження щодо забезпечення організації роботи експертної комісії тощо.

7. ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ (АПЕЛЯЦІЯ) КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

У разі незгоди з оцінкою здобувач фахової передвищої освіти має право подати апеляцію.

Апеляція подається особисто здобувачем освіти на ім'я директора в день проведення кваліфікаційного іспиту, але не пізніше ніж на наступний робочий день після оголошення результатів.

З метою захисту прав здобувачів освіти та розгляду їх апеляцій щодо результатів складання кваліфікаційного іспиту створюється Апеляційна комісія, склад та порядок роботи якої затверджується наказом директора Коледжу.

Апеляція розглядається Апеляційною комісією не пізніше ніж на наступний робочий день після її подання.

Висновки Апеляційної комісії оформлюються відповідним протоколом. У разі встановлення Апеляційною комісією порушень під час проведення кваліфікаційного іспиту, які вплинули на результати оцінювання, рішенням Екзаменаційної комісії на підставі висновків комісії з розгляду апеляції приймається рішення про зміну оцінки.

Повторне складання кваліфікаційного іспиту з метою підвищення оцінки не дозволяється.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ЗАКОНОДАСТВО

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
4. Сімейний кодекс України від 10.01.2002р. № 2947: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
5. Житловий кодекс України від 30.06.83р.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>
6. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
7. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.16 № 1402.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
9. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.91 № 1576: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
10. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 року № 2275-VIII: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n386>
11. Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.04 № 1952: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>
12. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.91 № 1023: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.10 № 2398: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text>
13. Про затвердження Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні: Наказ Міністерства юстиції України від 18.10.2000 № 52/5: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00#Text>
14. Дзера О.В. Боднар Т.В. Сімейне право - Юринком Інтер, 2020 р.: URL // <https://rozetka.com.ua/ua/276971498/p276971498/>
15. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. / [Колодій А. М., Копейчиков В. В., Лисенков С. Л. та ін.]; за ред. В. В. Копейчикова. — Стер. вид. — К.: Юрінком Інтер, 2001. — 320 с.
16. Заїка Ю.О. Спадкове право України: навч. посіб. — Київ, 2006. URL // <https://bit.ly/3JhZ6wj>
17. Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.] ; за заг. ред. Т. М. Слінько. — Харків : Право, 2020. — 592 с.: URL // <https://bit.ly/3wc9PAy>
18. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри./ Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. - К.: Ваїте, 2021. — 528 с.: URL // https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_0.pdf
19. Котюк В. О. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. / Котюк В.О. — К.: Атіка, 2005. — 592 с.
20. Кримінальне право (Загальна частина): підручник / [А. М. Бабенко, Ю. А. Вапсва, В. К. Гришук та ін.]; за заг. ред. О. М. Бандурки; МВС України, Харків. націон. ун-т внутр. справ. - Х.: Вид-во ХНУВС, 2011. - 378 с.
21. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с.: URL // <https://bit.ly/3XEtGny>
22. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб. / За ред. О. М. Омельчука. - К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. - 208 с.

23. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посібник / Михайленко П. П., Кузнецов В. В., Михайленко В. П., Опалинський Ю. В.; [За ред. П. П. Михайленко]. - К.: СПД Карпук С. В., 2006. - 440 с.
24. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник / [За ред. А. С. Беніцького, В. С. Гуславського, О. О. Дудорова, Б. Г. Розовського. - К.: Істина, 2011. - 1121 с.
25. Кримінальне право України. Загальна частина: Схеми. Таблиці. Визначення: [навч. посібник] / [За ред. докт. юрид. наук Є. Фесенка. - К.: Юрінком Інтер, 2007. - 272 с.
26. Кримінальне право України: Загальна частина: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / [Ю. В. Баулін та ін.]; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. - 4-те вид., пере-робл. і допов. - Х.: Право, 2010. - 454 с.
27. Кримінальне право України: Особлива частина: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / [Ю. В. Баулін та ін.]; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. - 4-те вид., пере-робл. і допов. - Х.: Право, 2010. - 605 с.
28. Кримінальне право України: Практикум: навч. посібник / П. П. Андрушко, С. Д. Шапченко, С. С. Яценко, П. С. Берзін та ін.; за ред. С. С. Яценка. - [3-тє вид., перероб. і доповн.]. - К.: Алерта; КНТ; Центр учб. літ-ри, 2010. - 640 с.
29. Митний О. О. Кримінальне право України: частина Загальна (у схемах та таблицях): Навч. посіб. / О. О. Житний. - Х.: Одиссей, 2008. - 200 с.
30. Молдован В. В. Основи держави і права: Курс лекцій / Молдован В. В. — К.: Юмана, 1996. — 176 с.
31. Парасюк М.В., Парасюк В.М., Грабар Н.М. П 18 Цивільне право України (загальна частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів : Растр-7, 2020. 364 с. URL // <https://bit.ly/3ZMijMc>
32. Процьків Н.М., Гетьманцева Н.Д. Сімейне право Навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 148 с.: URL // <https://bit.ly/3ZFhyo6>
33. Сімейне право України: навч. посіб./ МОН України, Уманський держ. пед. у-т імені Павла Тичини, Каф. соц і правових дисциплін; уклад.: Пархета В.І. — Умань: Візаві, 2021. — с.: URL // <https://bit.ly/3He8JKS>
34. Сімейне право України: підручник / за ред. А. О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с. URL // <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2605/1/simeine%20pr.pdf>
35. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник. — 3-тє видання. К — Алерта; ЦУЛ, 2011. -524 с.
36. Теорія держави і права: Навч. посіб. / [Колодій А. М., Копейчиков В. В., Лисенков С. Л. та ін.]; За загл. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 368 с.
37. Теорія держави і права: Підруч. / [Лисенков С. Л. та ін.] — К.: Юрінком Інтер, 2005. — 448 с.
38. Теорія держави і права: Посіб. для підготовки до іспитів / [Тимченко С. М., Калюжний Р. А., Пархоменко Н. М., Легша С. М.]. — К.: Поливода А.В., 2005. — 176 с.
39. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: підручник. — Вид. 3, перероб. і доп. - К.: Істина, 2013. — 808 с..
40. Яновицька Г.Б., Кучер В.О. та ін. Цивільне право України: підручник [Текст] : в 2 т. Т. 1 // кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. — Львів: «Новий Світ-2000», 2014. — 444 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.rada.gov.ua/> — Офіційний сайт Верховної Ради України
2. <https://www.kmu.gov.ua/> — Офіційний сайт Кабінету Міністрів України
3. <https://minjust.gov.ua> — Офіційний сайт Міністерства юстиції
4. <https://court.gov.ua/> — Судова влада України
5. <http://www.ligazakon.ua/> — Портал Ліга Закон